

1๑๒๖๐

ทรรษววรรณกรรมไทยทรงดำ พิษณุโลก

เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์

รายงานการวิจัยฉบับที่ 55
มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่
พ.ศ. 2532

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก ทบวงมหาวิทยาลัย ปีงบประมาณ 2531

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "พระมหากษัตริย์ไทยทรงดำ นินธุโลก" นี้ สำเร็จลงได้ด้วย
ความร่วมมือและช่วยเหลือจากบุคคลและหน่วยงานหลายฝ่าย อันสมควรประกาศคุณูปการไว้ ดังนี้
ทบวงมหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ สายแสง รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหา-
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นินธุโลก ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดอันเป็นประ โยชน์ต่อการวิจัย
อาจารย์สมบูรณ์ บำรุงเมือง แห่งวิทยาลัยครูนิบลสงคราม นินธุโลก คุณหญิง
รักษาตน คุณวันทนี วุฒิกุล ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการสืบหาตัววิทยากรและการ-
เก็บรวบรวมข้อมูล

อาจารย์จุฑามาศ สันกนก อาจารย์ชฎาวิรัตน์ สุนทรธรรม และอาจารย์อภิชาติ
ชั่งสุทธิ แห่งมหาวิทยาลัยพายัพ ได้กรุณาให้คำปรึกษาและอนุเคราะห์เอกสาร

อาจารย์ยานี ทิพย์ประภา แห่งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนินธุโลก
จังหวัดนินธุโลก ได้กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอบางระกำ จังหวัดนินธุโลก

คุณศศิวิมล ศรีสง่า เลขานุการศูนย์วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ ได้อำนวย
ความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนพิมพ์รายงานการวิจัย
ฉบับนี้

ผู้ที่มีอาจจะเว้นการประกาศคุณูปการได้ คือ วิทยากรทุกท่านและชาวไทยทรงดำที่
จังหวัดนินธุโลก ผู้ให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นอันเป็นประ โยชน์ต่อการวิจัย

นอกจากนี้ ยังมีบุคคลอื่น ๆ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้
สำเร็จลง ได้อันมิอาจเอ่ยนามได้ครบถ้วน

จึงขอประกาศคุณูปการไว้ ณ ที่นี้

เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อบันทึกและรวบรวมทฤษฎีวรรณกรรมไทยทรงดำ
พินธุโลก ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้วจำแนกประเภทตามอนุภาคที่สำคัญ และวิเคราะห์ทฤษฎี
วรรณกรรมไทยทรงดำพินธุโลกจากโครงสร้างและปริบท

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีวิจัยทางคติชนวิทยา โดยเริ่มจากการสำรวจ การ
เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่ง ใช้วิธีการสัมภาษณ์ เพื่อบันทึกข้อมูลจากวิทยากร โดยให้แถบบันทึกเสียงพร้อมทั้ง
เก็บปริบท โดยการบันทึกภาพและจดบันทึกบรรยากาศ ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ การศึกษาและการ
วิเคราะห์ข้อมูลเริ่มด้วยการถ่ายเสียงจากแถบบันทึกเสียงออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรแบบคำต่อคำ
จากนั้นเป็นการจำแนกประเภททฤษฎีวรรณกรรมตามดัชนีอนุภาคที่ปรากฏในหนังสือ โมทีฟ-อินเตคส์
ออฟ โฟล์ก ลิตเทเรเจอร์ ของ สตีธ ธอมป์สัน และวิเคราะห์ทฤษฎีวรรณกรรมไทยทรงดำ
พินธุโลกจากโครงสร้างและปริบท

ผลการศึกษา ปรากฏว่าทฤษฎีวรรณกรรมไทยทรงดำ พินธุโลกที่รวบรวมได้ทั้งหมด
51 เรื่อง จำแนกประเภทตามดัชนีอนุภาคของนิทาน ได้ 22 อนุภาค และจากการวิเคราะห์พบว่า
ทฤษฎีวรรณกรรมไทยทรงดำ พินธุโลก มิได้สร้างความรื่นรมย์ให้แก่ผู้เสนอแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น
แต่ยังมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้าใจในมนุษยชาติ กับทั้งสะท้อนสภาพสังคม คตินิยม และ
แนวทางการปฏิบัติตนอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เสนออีกด้วย

Abstract

This research is aimed at : 1) recording and collecting Thai Song Dam's comic folktales in Phitsanulok into written form, 2) categorizing them according to their significant motifs, and 3) analyzing them by their structure and context.

The procedure of the study is based on the folklore research methodology which begins from surveying, data collecting from the interviews in order to record the subjects' data. In this case not only the tape recorder is used but the context is also recorded by photography and by note taking of the atmosphere of the interviews. The procedure then involves studying and analyzing data, beginning from word - by - word transcribing of the tapes recorded, categorizing it according to the motif index as appears in Stith Thompson's Motif-Index of Folk Literature, and analyzing the data by structure and context.

The results of this study were that these 51 collected comic folktales of the Thai Song Dam in Phitsanulok can be categorized, according to the motif index, into 22 motifs. The analysis revealed that these comics not only entertain the audience, but also play a role in shaping the audience's understanding of the human race, and in reflecting the social milieu, values and useful guidelines for individual practise to the audience.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	ข้อตกลงเบื้องต้น	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	นิทานชาวน้ำนประเภตมขตลทหรือทรรษวรวรณกรรรม	8
	กลุ่มชนที่ทำการศึกษา	48
3	วิธีการดำเนินการ	63
	แหล่งข้อมูล	63
	วิทยาการ	80
	ระเบียบวิธีการวิจัย	81
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	83
	การจำแนกทรรษวรวรณกรรรมตามอภุภาค	83
	การวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงสร้างและปริบท	92
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	120
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	120
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	120
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	121
	อภิปรายผล	125
	ข้อเสนอแนะ	129
	บรรณานุกรม	130
	ภาคผนวก	135

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนส่วนการปกครองรายอำเภอในจังหวัดนินญุโลก	67
2	พื้นที่ จำนวนส่วนการปกครอง คริวเว็ลลและประกษกรรายตำบล ในอำเภอบางระกำ จังหวัดนินญุโลก	69
3	จำนวนสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาในอำเภอบางระกำ จังหวัดนินญุโลก	71
4	จำนวนสถานีบริการสาธารณสุขในอำเภอบางระกำ จังหวัดนินญุโลก	72
5	รายละเอียดคนส่งตลุมเจอะสำรวจน้ำมันดิบในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดนินญุโลก ระหว่างปี พ.ศ. 2526 - 2527	74

PAYAP UNIVERSITY

บัญชีแผนที่

แผนที่		หน้า
1	แผนที่แสดงการแบ่งเขตจังหวัด	77
2	แผนที่แสดงการแบ่งเขตอำเภอ จังหวัดมณฑลโลก	78
3	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคมและการแบ่งเขตตำบล อำเภอบางระกำ จังหวัดมณฑลโลก	79

PAYAP UNIVERSITY